

СТУДІЙСЬКЕ МОНАШЕСТВО

Матеріали конференцій

СТУДІЙСЬКЕ МОНАШЕСТВО

М а т е р і а л и   к о н ф е р е н ц і ї

СВЯТОУСПЕНСЬКА УНІВСЬКА ЛАВРА

Конференція “Студійське монашество”

28 грудня 2006 р. Б.

Конференція “Монаша спільнота”

27 грудня 2007 р. Б.

УДК 271.5-789

ББК 86.377-6

С 88

Художнє оформлення
Романа Скиби

С 88   Студійське монашество: Матеріяли конференцій. – Львів: Свічадо,
2008. – 128 с.
ISBN 978-966-395-234-5

УДК 271.5-789
ББК 86.377-6

ISBN 978-966-395-234-5

© Святоуспенська Унівська Лавра, 2008

**СВЯТОУСПЕНСЬКА
УНІВЕРСИТЕТ
ЛАВРА**

**Конференція “Монаша спільнота”
27 грудня 2007 р. Б.**

єрм. Мануїл

МОНАША СПІЛЬНОТА ЗГІДНО З НАШИМ ТИПІКОНОМ

Дорогі отці і браття!

Насамперед у мене були змішанні почуття: з однієї сторони просто вибрати те, що каже про спільнотне життя наш Типікон, тобто теоретично розповісти про те, чим живемо. Але з іншого боку – відчуття, що це справді теорія: а на практиці ми мотивуємося цілком іншими речами, і, якщо доведеться вибрати між Типіконом і ще чимось, то нерідко вибираємо щось інше.

Звичайно, те, що я говорю, може бути темою для дискусій: хтось погодиться, а хтось – ні, але я розказую про ті почуття, які виникли в мене після пропозиції о. Ігумена. Але саме ці відчуття, а також те, що під час розмов з деякими з наших співбратів чув думку, що ми не живемо по-монашому, згідно з Типіконом, спонукали мене поглянути: якими хотіли бачити нас бл. Климентій і Митрополит Андрей чи вірні?

Якщо поверхнево поглянути на Типікон, то побачимо, що деяких правил ми явно не дотримуємося: напр. п. 313, де сказано, що кожний брат повинен щодня складати три доземні поклони перед чудотворною іконою, про те ж самообвинувачення на капітулі (п. 358 в). Можна ще спокійно знайти сотню-другу, принаймні в мене назбирався з десяток, коли просто навмання почав читати Типікон з такою метою. Але, якщо поглянути, то тут не є аж така страшна ситуація. Принаймні раз на день кожен чернець (що перебуває в Уневі) приходять приклястися до ікони, а ті, що в інших обителях, як я звернув увагу, приходять, коли є в Уневі, щоб помолитися, і якщо не лишаються на правилі, то хоч “забіжать” до Богородиці в іконі Унівській прославленій.

Може, гірше з духом самообвинувачення: наскільки мені відомо остання капітула була в 1992 р. Але це якось не прижилося, як і інституція епітеретів (принаймні сьогодні). Але, з іншого боку, багато речей вводиться, про що каже Типікон: напр.: молитва панахиди за померлих у кожную п'ятницю по повечері (п. 954), щоденне підходження до Ігумена по прощення.

Загалом, якщо розсіятися на всі деталі, то можна впасти в депресію, бо побачимо, що наше життя – далеке від книжки, і, як сказав мені дехто з братії, хто читає Типікон, це як вугілля розпалене, що накладаємо собі на голову. Але зараз я б хотів, щоб ми більше поглянули на спільнотне життя, яке воно?

Отож, уже в п. 1 під назвою “Наша ціль” (цей пункт, між іншим, є найдовшим, бо займає 3 ст.) наші відновителі, повторюючи вслід за преп. Теодором, що монастир є “школою Євангелії”, водночас зауважують, що ця школа “не так діло людської одиниці, відокремленої від усіх інших, як в більшій мірі діло спільного зусилля людей, органічно зв'язаних між собою в одне містичне тіло св. Церкви”. Отже, тут ще раз робиться наголос на киновії, про що твердили усі монахи, починаючи від св. Василя (репліку про Устав УПЦ від 21.12.2007).

А з другого боку, цей же пункт залишає нам свободу. З одного боку, “до подробиць уточнює наше життя, згідно з монашими традиціями Сходу”, але, при потребі дозволяє “пристосовуватися до сучасної доби та вимог місцевості нашого замешкання”. Наша спільнота, як далі сказано, не “має визначати жодної зовнішньої особливої діяльності, але не виключаємо ніякого роду праці, чесно і відповідально, монахам”. Але які головні заняття монаха: у п. 290 є цікаво записані чотири пріоритети: 1) спільна для всіх братів молитва хорового правила; 2) особиста молитва в келії, т. з. келійне правило; 3) читання Святого Письма; 4) монастирська праця під різними видами.

Досить цікаво, що всі інші заняття поміщаються на четвертому місці. Сюди можна “впхати” все: катехизм, господарства, парафію, душпастирство, загально-церковну діяльність. Згідно з Типіконом впливає, що все це може бути тоді, коли задовільнено перші три пункти. Воно сягає десь 25% життя ченця. Життя є

розділене між молитвою і працею, а відпочинок, наприклад, лише стільки, як “людська природа конечно вимагає”.

Саме тут може критися велика загроза відходу від духу Типікону, коли втратиться те, що єднає спільноту – спільна молитва, а поступово відбудеться зміщення в “клуб зацікавленості”; коли кожен залишиться при своєму, матиме власну мету: у роботі, в парохії, у житті. Тоді теоретично киновія на практиці стає ідіоритмічним, “своїм келійним монастирем”.

Знову це заклик стати контемплятивним монастирем (щоби суперечити Типікону), адже тут є гнучкий підхід: як діяти, коли неможливо організувати 8 год. молитви і т. д., але проста пересторога, щоби 25% не стали 50, 70 чи 90% нашого спільнотного життя. Тоді спільнота як така – зруйнує себе сама.

Тож Типікон вказує, що й праця має служити для скріплення спільноти. Звичайно, що є розподіл, хтось більше займається інтелектуальною працею, інший – фізичною. Але не може бути фіксоване: п. 314 “кожен монах мусить в першу чергу виконувати головний свій обов’язок, але якусь частину свого часу має присвячувати фізичній праці. Тут є реалізація: в Уневі кожен прибирає санвузли, більш-менш всі потрапляють на кухню, беруть участь в сезонних роботах”.

Загалом впливає, що наш Типікон є досить строгим, напр., (п. 412 в) відвідати батьків можна, але не частіше ніж раз на 3-4 роки. Тобто, винятки можливі, але принцип такий. Теж суворо карається гріх проти спільноти, коли чернець заховав якісь гроші, чи якщо через річ мав би бути позбавлений монашого похорону (п. 331). На загал усі мають здавати гроші настоятелю того монастиря, в якому зупинилися (п. 333).

Ще один лік для налагодження спільнотного життя придумали наші відновителі. Для цього мають служити ті брати, які згідно з преп. Теодором “мають справляти службу очей для братів, бистрим зором глядячи і вважаючи на все і вдень, і в ночі...” (п. 252). Тут йдеться про епітеретів. Проте, таке служіння щось у сучасності не знаходить значного відгуку, і спроби його відновити не дали поки що значних успіхів. Це – просто короткий нарис наших насущних проблем, вирішення яких залежить від повернення до втраченого.

На цей час є помічником економа в монастирях Студійського Уставу. Володіє російською, англійською мовами.

єрм. Мануїл (Пишкович)

Народився 30 жовтня 1980 р. Б. Навчався спочатку у Дрогобицькій, а потім – Львівській Духовній семінарії. 08.09.2000 р. Б. вступив у число ченців Святоуспенської Унівської Лаври Студійського Уставу. 02.10.2005 р. Б. пострижений у Малу схиму. Невдовзі рукоположений у єродиякона (21.11.2005) та єромонаха (11.09.2006). Секретар Ігумена Унівської Лаври з 15.12.2005 р. Б. Теж виконував обов'язки помічника економа монастирів студійських (01.06.2006-10.07.2007). Спеціаліст богослов'я. Дипломна робота на тему “Монашество у законодавстві Вселенської Церкви на Сході (I тисячоліття)”. Написав книгу “Історія Свято-Успенської Лаври і студійського монашества” у 2005 р. Б.

єрм. Онуфрій (Кіндратишин)

Народився у 1977 у м. Бориславі Львівської обл., там отримав початкову освіту. У 1995 р., по закінченні гуманітарно-теологічного Ліцею ім. блаженного Климентія Шептицького, вступив до Святоуспенської Унівської Лаври, де у 1999 р. прийняв постриг у Малу схиму. Навчався у Львівській Духовній Семінарії, у 2004 р. став священником.

Наукова праця з літургічного богослов'я: *Способи виконання псалмів у християнському богослуженні Єгипту в IV ст. на основі згадок про псалмостів у творах св. Атанасія Олександрійського.*

єрм. Теодор (Мартинюк)

Народився 1 лютого 1974 р. у с. Дора на Гуцульщині. У 1989 р. закінчив Яремчанську восьмирічну школу № 1, у тому ж році розпочав навчання у Кременецькому педагогічному коледжі ім. Т. Шевченка на факультеті праці і креслення, який закінчив у 1993 р. із дипломом вчитель праці, креслення та гуртків декоративного-прикладного мистецтва. У 1993 р. вступив до Святоуспенської Унівської Лаври. З 1994 р. по 2001 р. навчався у Люблінському Католицькому Університеті. Отримав диплом магістра богослов'я. 2001-2003 – економ Святоуспенської Унівської Лаври. 2003-2005 – настоятель Святомихайлівського монастиря у Львові. З 2005 р. студент Папського Східного Інституту, факультет канонічного права.

ЗМІСТ

СВЯТОУСПЕНСЬКА УНІВСЬКА ЛАВРА

Конференція: “Студійське монашество”

28 грудня 2006 р. Б.

Вступне слово єрм. Венедикта	9
<i>єрм. Йона.</i> Монашество в часах св. Теодора Студита	12
<i>єрм. Мануїл.</i> Монашество КиєвоПечерської лаври: рання доба	31
<i>єрм. Теодор.</i> Відновлення студійського чернецтва слугою Божим митрополитом Андреем і блаж. свщмуч. Климентієм	41
<i>єрм. Онуфрій.</i> “Монашество в документах Церкви”	59

СВЯТОУСПЕНСЬКА УНІВСЬКА ЛАВРА

Конференція “Монаша спільнота”

27 грудня 2007 р. Б.

Вступне слово єрм. Венедикта	87
Слово Блаженнішого Кир Любомира.....	91
Відповіді Блаженнішого Кир Любомира на запитання	105
<i>єрм. Лука.</i> Розуміння спільноти у монашій традиції.....	111
<i>єрм. Мануїл.</i> Монаша спільнота згідно з нашим Типіконом	121
Про доповідачів	125

СТУДІЙСЬКЕ МОНАШЕСТВО
Матеріали конференцій

Літературний редактор
Наталія Львів

Художній редактор
Роман Скиба

Технічний редактор
Надія Стахур

Підписано до друку 18.09.2008 р. Формат 60x84/16.
Папір офс. Гарнітура PetersburgТТ. Друк на ризографі.
Ум. друк. арк. 7,4. Ум. фарбовідб. 7,6. Обл.-вид. арк. 5,9.
Наклад 300 прим. Зам. 0006

Видавництво «Свічадо»
79008, а/с 808, вул. Винниченка, 22, м. Львів,
тел. (032) 297-16-33, 274-23-09
e-mail: post@svichado.com
url: www.svichado.com